

PŘÍLOHY

Podrobný přepis rozhovoru s panem Rudolfem

Narodil jsem se 11.10.1928 v Mělníku – královském městě. Tatínek byl roku 1885, maminka byla 1890, vzali se roku 1910. Do školy jsem začal chodit ve školním roce 1934-1935. Ze školy jsou nezapomenutelné momenty: nezapomenutelná první třída – tř. uč., žena kolem 30 let, tatínek jí zahynul ve válce, tato paní nám byla maminkou. Ona nás učila, ale byla první ve třídě, první slyšela, jestli koktáme, zda mluvíme normálně, nebo když jsme venku vyváděli. Paní učitelka si nás upravovala, když jsme byli rozcuchaní. Měli jsme věšák, když se tam spolužák nemohl dostat, paní učitelka mu pomohla. Měli jsme kalamář a pero, když kapka inkoustu padla na lavici nebo do sešitu, paní učitelka si na odpoledne dala psaní a nedávala jedničky s hvězdičkou, ale dávala cukrátku. Ve druhé třídě jsme dostali pana řídícího, to byl přísný pán. Rozcuchaného už nečesal, když někdo něco vyváděl, musel si kleknout na stupínku. Největší ostuda byla, když jsme zlobili, pan učitel si nás postavil ke skříní a do ní jsme museli koukat. Nesměli jsme chodit pozdě. Chodili jsme do lesa, budou tam houby, tak nesmíte řvát, když nějakou najdete, je tam zvěř. Dovedl nás i ke včelám, říkal: „nebojte se, holky, neodhánějte je, nebo vás píchne.“ V roce 1938 kreslení vypadalo tak, že nás učil vlastenectví pomocí kreslení „Má, ale naše“. 15. března 1939 jsme přišli asi čtyři pozdě do školy, my jsme přeběhli ulici, když Němci táhli na Prahu. V ten den pan řídící stál před stupínkem a nevynadal nám, nic nám prozatím neřekl. Pak řekl: „Rodiče vám asi neřekli, co se stalo, a vy jste to už asi viděli. Nechoďte si tam pro polévku! Ne abyste očumovali ty jejich pušky, které si postavili na náměstí.“ Varoval nás tím. To byl jeden z mých silných momentů. Najednou začal plakat, my jsme strnuli a začali jsme plakat taky. (...)

Potom jsem dělal zkoušky na gympl, to jsem byl poprvé bez rodičů, byl jsem smutný a chtěl jsem domů. Vystudoval jsem tedy 4 měšťanky a jednoroční učební kurz. Dělal jsem zkoušky na Resslovku a sem nás přišlo po atentátu z přihlášených 600 a přijmout nás mohli 90. Tak přijali Pražské, aby s nimi nebyly problémy. Začal jsem tedy chodit do obchodní školy, ale po prvním roce nám Němci školu zavřeli. Nás strčili do fabriky, tehdy se tomu říkali Totaleinsatz – to byli všichni, které poslali totálně do fabriky. Rozbíjeli se zde německé štučky, první střemhlavá letadla. Pak mi přišlo oznámení, že musím nastoupit na kopání základů, Němci zjistili, že fronta ustupuje, tak nás poslali do Olomouce, tam jsme kopali protitankový zákop. Měl jsem další štěstí, že asi po měsíci nás odvezli před Opavu, to již bylo v Sudetech tehdy.

Tam jsme nebyli součástí Kuratoria. Po 20. dubnu měl Hitler narozeniny, byl nálet na Opavu a za Opavou byl sklad pohonných hmot, Rusové se do něj trefili a nastala tma. My dostali strach, tak jsme utekli. Dostali jsme příkaz jít do další vesnice, kde budeme rovnat létací plochu. (...)

Přišel rok 1945, na Mělníku založili obchodní akademii. Tam jsem vystudoval. Odvedli nás na vojnu, kde jsem poté působil 38 let. Až do mých 60 let. Procestoval jsem Kašperské hory, Žamberk, Vimperk, Písek, Sušice, Prahu, Planá u Mariánských lázní, kde jsem se usadil a oženil se. Přihlásil jsem se na právnickou fakultu. (...) Vystudoval jsem po roce 1960. V Praze jsem skončil. Oženil jsem se, mám dva syny. Jeden syn studoval právnickou fakultu po tatínkovi, druhý studoval filosofickou fakultu, nyní je kandidátem věd. (...) Maminka zemřela před maturitou, tatínek před pomocí, nikdo z nich se nedočkal mého výsledku.

Jak jsem se dostal na Palatu. V 1988 jsem byl v Řecku na dovolené, přijel jsem, jeli jsme nakupovat. Jel jsem po cestě, která měla řůru stínů, ostré sluníčko a já se rozhodl, že pustím auto před sebou a pojedu za ním. Pak jsem pochopil, že špatně vidím. Začal jsem se starat o oči, dokonce jsem dostal tři injekce do očí. Ale nepomohlo to, na pravé oko vůbec nevidím, na levé téměř také ne. (...) Když mi zemřela druhá žena, nervy jsem se zhroutil, to mi způsobilo, že jsem začal padat a několikrát si zlámal žebra. Pochopil jsem, že doma být nemohu a musím ke svým synům. Ti se mnou navštívili několik doktorů, až jsem jednoho dne dostal konečný výsledek, kdy mě z neurochirurgie poslali sem do Palaty. Čekal jsem tedy, až se tu uvolní postel a nastoupil jsem do Palaty. Samozřejmě, je tu krásný dům, krásná zahrada. Má první negativní myšlenka ovšem byla: „Hochu, je tu krásná zahrada, ale od stínů už se nevychází...“ (...) Ale nakonec jsem se tu adaptoval a teď se mi tu docela i líbí. Navštěvujeme se s paní, které je už je 102 let! Opravdu. Pak tady navštěvuji pravidelné akce, které Palata nabízí. Chodím pravidelně ven na procházky, dost toho nachodím.

Se zdravím je to tak, že jsem už tlak shodil. Dostal jsem kardiostimulátor. Teď si jen tento stav udržet ještě nějakou dobu.

Čeho si na sobě nejvíce vážím? Že se dokážu domluvit s lidmi. Mokrát jsem řešil nepříjemné situace nejen tady v Palatě a vždycky jsem se z nich dovedl dostat. To se mi povedlo. Za svůj život jsem poznal spoustu lidí, s některými udržuji styky dodnes. Když mi bylo 85 let, tak jsem je všechny k sobě pozval a povídali jsme si, kam jsme se až všichni dostali. Bylo to moc příjemný.

Kdybych měl tři přání... První přání by bylo udržet krok s technikou, to je podmíněno tím, abych viděl. Mám spoustu techniky, která mi usnadňuje život. Dále bych si přál udržet si zdraví a to třetí, mít v pořádku rodinu. Pokud budu mít v pořádku rodinu, pak nemusím mít z ničeho strach. Natolik jsem poznamenán, že pak nemusím mít obavy.

Podrobný přepis rozhovoru s paní Emilií

Já jsem se narodila 21.4.1930 v obci Podolie okres Nové Mesto nad Váhom – Slovensko. Moji rodiče měli tři děti, já jsem byla nejstarší. Když jsem začala chodit do školy, tak jsem si udělala úraz pravého oka při hře. Tím pádem jsem byla odkázána od 6 let vidět jen na jedno oko. Na pravé oko jsem byla úplně nevidomá. Byla jsem 6 týdnů v nemocnici, snažili se s ním něco udělat, ale zornice oka byla natolik poškozená, že se s ní nedalo nic dělat. Možná i proto, že tenkrát nebyla lékařská věda natolik vyspělá.

Základní měšťanskou školu jsem vyšla v Podolie. V roce 1945 na konci druhé světové války mi zemřel můj tatínek, bylo mu tenkrát 35 roků, zůstali jsme s maminkou sami. Proto jsem nemohla počítat s nějakou další školou, ale musela jsem být hospodářsky nápomocná mamince. V 18 letech jsem se vydala za prací do Nového města do výroby v západoslovanských konzervárnách a lihovarech. Tam jsem pracovala 3 roky a po třech letech mě navrhli, i když to bude znít směšně, abych se zúčastnila školení výchovných pracovníků. Za toto školení jsem se měla octnout na podnikovém ředitelství v Trenčíně. To se i uskutečnilo a od roku 1952 jsem začala pracovat v Trenčíně jako výchovná pracovníce. (...) Na tomto oddělení jsem byla zaměstnaná 10 let. Toto učňovské středisko poté skončilo.

V 60. letech jsem se vdala a v roce 1961 jsem se přestěhovala do Čáslavi. Tady jsem byla znovu postavena před otázku, co dělat. Zaměstnali mě na letovisku v Čáslavi v kanceláři. Několik roků jsem byla tady, poté jsem nastoupila na finanční oddělení, to znamená, že jsem měla na starosti asi 130 lidí – od jejich nástupu do práce, po vytváření jejich výplat, končila jsem s tím, kdy odcházeli. Na letisku jsem přežila 25 roků. Odtud jsem nastupovala do důchodu.

V Čáslavi jsme si našli nové kamarády. Ty roky strávené v práci i v Čáslavi bych hodnotila velmi kladně. Po celou dobu, po 53 letech v Česku jsem se nesetkala s tím, že by mi tu chtěl někdo záměrně ublížit. (...) V 63. roce se nám narodila dcera Jana, ta chodila v Čáslavi do školy, poté navštěvovala zdravotnickou školu.

Po 83. roce se vdala a odstěhovala se se svým mužem do Prahy. Můj muž měl záliby na zahradě, sázeli jsme spoustu plodin. Čas příjemně plynul, dcera nás chodila s dětmi navštěvovat. Tak to trvalo až do roku 2010, kdy mi náhle onemocněl manžel zákeřnou nemocí, rakovinou. Postupem času to zasáhlo všechny dostupné orgány a nedalo se s tím již nic dělat.

Trvalo to asi $\frac{3}{4}$ roku, pak nám odešel. Než přišel do tohoto stavu, tak jsme oslavili padesátiroční výročí svatby.

Do roku 2013 jsem se starala o sebe sama, o vše jsem se postarala i na zahradě. Chodila jsem do klubu důchodců, s kamarádkami jsem se stýkala. Do určité míry jsem se se smrtí svého manžela vyrovnala. Poté přišel rok 2013 a přišlo to nejhorší, dostala jsem se až sem. Byla jsem v nemocnici v Čáslavi, nějak mě zlobilo srdíčko. Poslali mě do Kolína na operaci, kde mi implantovali kardiostimulátor. Tím pádem jsem měla oslabenou imunitu a chodila jsem i často k oční doktorce na kontroly. Byla jsem tam 22. července a řekla mi, že se jí nelíbí má sítnice, že mě objedná na kontrolu na září. Já jí ještě řekla, proč až na září, mohu se zařídit i dříve. Bohužel mě mohla objednat ale až na září. To bylo v červenci. Z noci z července na srpen jsem si šla lehnout a ráno se probudila do tmy. Překvapení veliké.

Nejprve jsem si myslela, že v noci byla bouřka a že pozhasínala světla, ale když jsem si zasvítila baterkou a ani ta nesvítla, tak jsem tušila, co se vlastně všechno stalo. Nevěděla jsem ani kolik je hodin. Šla jsem o patro výše ke svým známým, zda by mi mohli pomoci. Okamžitě mě odvezli do Kolína do nemocnice. Vše bylo ale pryč. Tam mi naznačili úplnou nevidomost, rodina si mě vzala k sobě do Prahy. Přemlouvala jsem dceru, že musíme zkusit ještě nějaké vyšetření. Nechtěla jsem tomu věřit. Jsem zdravá žena schopná se o sebe postarat. Byla jsem na soukromé oční klinice v Praze, tam mi řekli, že se mi ucpala cévka, která vyživuje hlavní oční tepnu. Ta pokud přestane být vyživována, během několika minut odumírá. (...)

U dcery už jsem nemohla nadále zůstat. A to proto, že jsem neměla celé dny co dělat. A za druhé, oni by mě tenkrát nemohli nechat samotnou, protože jsem měla tenkrát velmi černé myšlenky. Hledali tak možnosti, kam bych mohla jít a podařilo se mě dostat sem na Palatu. A na konci roku 2013 jsem se sem dostala. (...) Pro mě to bylo strašné chvíle. Člověk, který obětoval práci celý život, který chtěl za sebou něco nechat. Dostanete pak takovou odměnu, je vám to strašně líto. Neměla jsem ale jiného východiska. Dcera mě ale pravidelně navštěvuje. (...)

Když jsem sem nastoupila, bylo mi všelijak. Bála jsem se lidí, bála jsem se prostředí. Bylo toho na mě moc. Když si někdo myslí, že ztratí zrak, ztratí pouze zrak, není to pravda. Takový člověk ztratí všechno, ztratí jistotu, půdu pod nohama. Za pomoci personálu, který je tu velice příjemný, tak ostatních klientů, jsem se postupem času dostala do lepší situace. Ano, žije se tu dobře, ale toto už není život, na jaký jsem byla zvyklá, ale vydržela jsem. Učili mě, že kráčet životem se dá i tímto hrbolatým chodníčkem, i když to bude ještě těžké. (...)

Má spolubydlící se mnou jedná velmi pěkně. Zezačátku mi hodně pomáhala, i teď, když jdeme na nějaké kulturní akce a pečovatelky mají toho moc, tak ona mě odvede a můžu se na

ni spolehnout. Všem jsem vděčná, že navzdory tomu, co vše mě v životě postihlo, tak jsem našla opět kousek spokojeného života tady.

Čeho si na sobě nejvíce vážím? Nechci sama sebe chválit, ale já si strašně vážím toho, že i přes to, co se mi stalo v šesti letech, dokázala jsem to překonat. V životě jsem udělala všechno, co jsem mohla. Vždy jsem hledala správnou cestu porozumění s kamarády i se zaměstnanci. Pokud ale máte ale takovou poruchu zraku, která je mimoto i velmi výrazná, necítíte se dobře. Našli se i takoví, kteří mě neustále sledovali, co to mám s okem, to mi hrozně vadilo. (...) Dokázala jsem 38 roků plně pracovat do úplného důchodu. Máte lidi, kteří mají vadu a hned hledají invalidní důchody, ale já systém nikdy nevyužívala a život si užívala. (...)

Na sobě mi ovšem naopak nejvíce vadí, vadit bude i do konce života to, že nevidím. Myslím, že život jsem žila správně. (...)

Kdybych měla přání, byla by nesplnitelná. Přála bych si, aby se mi vrátil zrak, aby moji rodinu nikdy nic takového nepotkalo a ačkoliv tu jsou hodní lidé, tak aby nikdo nemusel řešit takové problémy, jako já a octnout se tady. Kdybych měla přání, byla by nesplnitelná. Přála bych si, aby se mi vrátil zrak, aby moji rodinu nikdy nic takového nepotkalo a ačkoliv tu jsou hodní lidé, tak aby nikdo nemusel řešit takové problémy, jako já a octnout se tady. A aby nás nepostihla válka. Tohle už není život. A aby nás nepostihla válka.